

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Бала тұлғасын дамытудағы тәрбиешінің рөлі

ЖАРИЯЛАНДЫ
14.12.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/172843/

Аты-жөні : Нурбердиева Гулнар Даулеталиевна.

Лауазымы: тәрбиеші

Маңғыстау облысы

Бейнеу ауданы.

Есет мектеп-бобекжай кешені

Бала тұлғасын дамытудағы тәрбиешінің рөлі

Кіріспе

Қарым-қатынас баланың жалпы психикалық дамуының маңызды факторларының бірі болып табылады, өйткені ересектермен эмоционалды қарым-қатынаста ғана бала мінез-құлықтың өмірлік маңызды ережелерін барынша меңгереді. Бүгінгі күні бүкіл әлемде көптеген психологтардың назары ерте балалық шақ проблемаларына аударылады. Бұл кездейсоқ емес, өйткені баланың өмірінің алғашқы жылдарында моральдық және эмоционалдық дамуы ең қарқынды жүреді. Баланың болашағы көп жағдайда оның балалық шағы қандай жағдайда өткеніне байланысты. Ата-ана арасындағы жанұя ішілік қарым-қатынас, бала орналасқан балабақша тәрбиешілерінің қаншалықты біліктілігі сияқты мәселелер өте маңызды.

Тәрбиеші – баланың тұлғасын қалыптастыруда ерекше маңызды рөл атқаратын тұлға. Бала тәрбиесіндегі жетекші факторлардың бірі тәрбиешінің ықпалы болып табылады. Тәрбиеші, ең алдымен, баланың психологиялық, әлеуметтік және рухани дамуына ықпал ету үшін өз білімін, тәжірибесін, адамгершілік құндылықтарын пайдалануы қажет.

1. Тәрбиешінің тұлғаның дамуына әсері

Тәрбиеші – баланың қоғамда өз орнын табуы, мінез-құлқын дұрыс қалыптастыруы, адами қасиеттерін дамытуы үшін қажетті жағдайларды жасайды. Ол баланы өмірдегі

маңызды құндылықтарды түсінуге, оларды практикада қолдануға, қоғамда дұрыс қарым-қатынас орнатуға үйретеді.

Бала үшін тәрбиеші – алғашқы әлеуметтік модель. Баланың көп уақытын тәрбиешімен өткізуі, оның әрекеттері мен сөздері баланың өмірін ұйымдастыруда үлкен маңызға ие. Тәрбиеші өзінің мінез-құлқымен, құндылықтарымен балаға үлгі бола отырып, оны тәртіпке, әділеттілікке, ынтымақтастыққа, шынайылыққа үйретеді.

2. Бала тұлғасын қалыптастыруда эмоционалдық және әлеуметтік қолдау

Баланың тұлғасын дамытуда тәрбиешінің эмоционалдық қолдауы өте маңызды. Бала өзінің эмоциялық қажеттіліктерін алғаш рет тәрбиешіден ала бастайды. Егер тәрбиеші балаға махаббат, түсіністік және қамқорлық көрсетсе, бала өзіне сенімді болады, қоршаған ортаға сеніммен қарайды. Тәрбиеші балаға дұрыс эмоционалдық бағдар беру арқылы оның жан дүниесін қалыптастырады.

Сонымен қатар, тәрбиеші балаға әлеуметтік дағдыларды үйретеді. Әлеуметтік тұрғыда сәтті дамыған бала өзінің сезімдерін басқара біледі, қарым-қатынастарда ынтымақтастыққа ұмтылады, қақтығыстарды тиімді шешеді. Бала тұлғасын дамытудағы тәрбиешінің рөлі оның топтық әрекеттер мен ынтымақтастық дағдыларын қалыптастырудағы жауапкершілігін арттырады.

3. Интеллектуалдық және шығармашылық дамуына ықпал ету

Тәрбиешінің баланың интеллектуалдық дамуындағы рөлі де зор. Ол баланың оқу процесіне белсене қатыса отырып, білім алуға деген ынтасын арттырады, шығармашылық қабілеттерін дамытады. Балаға жаңа білім беру барысында тәрбиеші оның өз ойларын еркін жеткізе білуіне, әртүрлі көзқарастарды түсіне алуға жағдай жасайды.

Тәрбиеші баланы оқыту кезінде оның танымдық қызығушылықтарын оятады, шығармашылық қабілеттерін ашады. Әрбір бала өзінше ерекше, сондықтан тәрбиеші әрбір баланың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, олардың әлеуетін толық ашуға тырысады.

4. Тәрбиешінің моральдық және этикалық құндылықтарды қалыптастырудағы рөлі

Бала тәрбиесінде тәрбиеші өз іс-әрекеті арқылы балаға моральдық және этикалық құндылықтарды ұғындыруы қажет. Тәрбиеші балаға адалдық, шыншылдық, әділдік сияқты адамгершілік қасиеттерін үйретіп, қоғамда өзіне лайықты орнын табуға көмектеседі.

Тәрбиешінің ұстанған моральдық қағидаттары бала үшін өмірлік бағдар болып

табылады. Егер тәрбиеші балаға шынайы, әділ, жауапкершілікті болуды көрсете білсе, онда бала да сол қасиеттерді бойына сіңіреді.

5. Бала тұлғасын дамытудағы тәрбиешінің жеке үлгісі

Баланың тұлғасын дамытуда тәрбиешінің өз әрекеттері мен қарым-қатынасы арқылы үлкен рөл атқаратынын атап өткен жөн. Тәрбиеші – бұл тек білім беруші ғана емес, тұлғалық қасиеттерді қалыптастырушы, еліктеуге лайық үлгі. Бала тәрбиешісінің қарым-қатынас стилін, жеке мінез-құлқын, жұмысқа деген көзқарасын байқап, соларды өз өмірінде қолдануға тырысады.

Қазіргі заманғы барлық зерттеушілер балаларға деген сүйіспеншілікті педагогтың ең маңызды тұлғалық және кәсіби қасиеті ретінде қарастыру керектігін, онсыз тиімді педагогикалық іс-әрекет мүмкін емес екенін атап өтеді. Ересектермен және құрдастарымен қарым-қатынас балаға әлеуметтік мінез-құлық нормаларының стандарттарын меңгеруге мүмкіндік береді. Белгілі бір өмірлік жағдайларда бала өзінің мінез-құлқын моральдық нормалар мен талаптарға бағындыру қажеттілігіне тап болады. Сондықтан баланың әлеуметтік дамуының маңызды сәттері қарым-қатынас нормаларын білу және олардың құндылығы мен қажеттілігін түсіну болып табылады.

Тәрбие – жауапты процесс. Тәрбиешінің балалармен қарым-қатынасында баланың жеке тұлғасы дамиды. Ал көп нәрсе осы тәрбиешіге байланысты, өйткені балалар өмірінің маңызды бөлігін мектепке дейінгі мекеме қабырғасында өткізеді.

Қорытынды

Бала тұлғасын дамытуда тәрбиешінің рөлі өте зор. Тәрбиеші балаға білім мен тәртіп беріп қана қоймай, оның адамгершілік, әлеуметтік, эмоционалдық және шығармашылық тұрғыда да дамуына ықпал етеді. Тәрбиеші мен бала арасындағы қарым-қатынас өзара сенім мен түсіністікке негізделсе, бала тұлғасы толыққанды әрі үйлесімді дамиды. Тәрбиешінің ұстанған әдіс-тәсілдері мен жеке қасиеттері баланың болашақтағы өміріне үлкен әсер ететінін ескеру қажет.

Қолданылған әдебиеттер:

1. «Бала мен балабақша» журналы №5,2014
2. Отбасы және балабақша журналы №6,2014
3. «Балалық шақ» С.Мәулен Алматыкітап 2011ж
4. Интернет желісі.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.